

Štoreški ŽELEZAR



Leto XX.

1980

MAREC 1980

ŠT. 5

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

In memoriam

Ni preteklo niti sedem let, kar je tov. Janez Barborič zapustil našo DO Železarno Štore, ko je odhajal na novo, zelo odgovorno dolžnost kot predsednik republiškega sveta ZSS v Ljubljano.

In nenadoma žalostna vest, da našega sodelavca, tovariša, prijatelja, znanca ni več. Zahrbtina in neozdravljiva bolezen je prekinila njegovo življenje in zopet je bila narava močnejša od naših želja in hotenj.

Rodil se je 3. decembra 1931 v Ljubljani. Kot otrok se je s starši preselil v Novo mesto, kjer je živel, dokler ni odšel študirat v Ljubljano. Dokončal je I. letnik medicine, a se nato prepisal na študij metalurgije in diplomiral 1961. leta.



Po nekajletni zaposlitvi v Ljubljani ga življenjska pot pripelje oktobra 1963 v našo železarno kot strokovnjaka, usmerjenega v livarstvo. Njegova delovna sposobnost, pripravljenost do dela in napredka v stroki ga vodi od asistenta do obratovodje Livarne I in zatem do glavnega inženirja sklopa livarske panoge.

Kot aktivni družbenopolitični delavec je opravljal v železarni vrsto nalog. V letu 1964—67 je bil predsednik sindikalne organizacije Železarne Štore in večletni član komiteja ZK železarne. Bil je tudi predsednik občinskega odbora sindikata delavcev kovinske industrije v Celju in leta 1973 izvoljen za predsednika republiškega sveta ZSS. Leta 1978 do aprila 1979 je bil podpredsednik ZSJ, potem do svoje prerane smrti koordinator v predsedstvu ZSJ za vprašanja družbenoekonomskega razvoja, dohodkovnih odnosov, življenjskih in delovnih pogojev, inovacij, izobraževanja in kulture. Bil je član CK ZKJ, RSZSS, zveznega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in komisije skupščine Jugoslavije za družbeno planiranje ter družbenoekonomski razvoj.

Za svoje požrtvovalno delo je sprejel zlati znak ZSS in bil odlikovan z Redom dela z rdečo zastavo. Na letošnjem srečanju samoupravljalcev Jugoslavije v Kragujevcu so mu podelili diplomu Kluba samoupravljalcev za privrženost interesom delavskega razreda in za privrženost interesom delavskega razreda in za urničevanje samoupravnih socialističnih odnosov.

Tov. Barboriča ni več med nami. Njegovo delo na strokovnem in družbenopolitičnem področju nam ostaja kot trajna zapuščina, nas — njegove delovne tovariše, prijatelje, znanca pa obvezuje, da nadaljujemo delo, ki mu je bil tako predan in usmerjen.

Ostal nam bo v trajnem spominu kot dober, skromen, vesten delovni tovariš, prijatelj, strokovni in politični sodelavec.

Kljub temu da so razprave o zaključnem računu za leto 1979 že mimo, smo se odločili, da objavimo pregled uspešnosti in neuspešnosti poslovanja in tako damo možnost vsakemu delavcu, da tudi v pisni obliki primerja rezultate z letom 1978 ter dosežene v letu 1979 na načrtovane za leto 1979.

Na spodnjih točkah so podane značilnosti poslovanja, na koncu pa zbirni pregled za delovno organizacijo.

1. Vrednostni plan celotnega prihodka je dosežen skoraj 100 %, a od leta 1978 se je povečal samo za 19 %. V razmerah dokaj visoke inflacije je potrebno slediti rasti cen ne samo zaradi rasti cen reprodukcijskih materialov, temveč bi se moral celotni prihodek povečati tudi zaradi količinske rasti proizvodnje, s katero v večini TOZD ne moremo biti zadovoljni. Prav tako tudi v nove investicije vložena sredstva niso dala svojega prispevka k povečani količinski in vrednostni proizvodnji. Ponovna izjema je izrazito povečan izvoz — za 90 % — ki pa cenovno negativno vpliva na dohodek, pa vendar nam je izredno pomemben in potreben.

2. Porabljena sredstva so glede na plan dosežena samo 98 %, glede na leto 1978 pa so porasla za 18 %, to je za 1 % manj kot celotni prihodek. Vendar so pri tem materialni stroški porasli za 24 %, to pa je znatno hitreje kot celotni prihodek. V primeru trajnejšega nesorazmerja teh rasti se nam bodo rezultati še bolj slabšali. Potrebno bo torej močnejše delovati na področju ohranjanja realne vrednosti naših proizvodov, tudi trošenje materialnih sredstev bo potrebno urediti drugače.

Gospodarjenje v letu 1979

3. V primerjavi z načrtovanim smo dosegli za 6 % več dohodka, kar je za 22 % več kot v letu 1978. Njegova razporeditev je za nas manj ugodna, saj smo izdvojili udeležencem izven podjetja za 32 % več sredstev kot leta 1978 in 25 % več kot smo planirali. Res je v tem znesku tudi pospešena amortizacija udeležena s skoraj 40 milijoni din.

Se vedno zavzemajo stroški delovnih skupnosti pomembno mesto — vzroke smo obrazložili že pri periodičnih obračunih. Močno so porastle zavarovalne premije in bančni stroški ter druga plačila iz dohodka. Nedvomno razporejanje dela dohodka drugim udeležencem ne poteka skladno z gibanjem proizvodnje, saj se odvija hitreje in intenzivneje, kar slabi našo akumulativnost.

4. Zaradi naštetih in še drugih vzrokov je razumljivo, da je čisti dohodek porastel samo za 13 % v primerjavi z letom 1978, oziroma da plana nismo dosegli za 6 %. Ne glede na slab rezultat smo v masi izplačali kar za 28 % večje osebne dohodke kot v letu 1978 in za 7 % več kot smo načrtovali. Tudi za osebne dohodke (in sklad skupne porabe) moramo torej ugotoviti, da se niso gibal skladno s proizvodnimi rezultati, temveč da smo na tem področju sledili izključno inflacijskim gibanjem, kar ima lahko zelo resne in težke posledice v poslovanju podjetja. Reprodukcijska sposobnost pozitivno poslujočih TOZD se je v primerjavi z letom 1978 sicer povečala za 52 %, plan pa je bil dosežen samo 73 %. Po drugi strani so se izgube povečale od leta 1978 za 344 %, medtem ko smo prekoračili planska predvidevanja za 63 %. Skupna višina izgub je praktično enaka skupni akumulativnosti, kar je zelo resno opozorilo za takojšnje in energično ukrepanje.

5. Povprečno uporabljena poslovna sredstva so se v letu 1979 povečala za 16 %, pri čemer gre pri osnovnih sredstvih za 19 %. Povečanje osnovnih sredstev gre pripisati pretežno zakonsko povečanemu vrednotenju (revalorizaciji), obratna sredstva pa so se povečala od 871 na 1.036 milijonov din izključno zaradi novih kreditov. V takšno zadolževanje smo bili prisiljeni zaradi splošnega dviga cen reprodukcijskih materialov in osebnih dohodkov ter premajhnega doseganja poslovnih rezultatov oziroma izdvajanj poslovnega sklada za obratne namene. Razmere na denarnem trgu nas silijo, da bomo morali takšno razmerje opustiti in več vlagati v obratna sredstva.

S povečanjem predvsem obratnih sredstev (kreditov) smo sicer sledili potrebam proizvodnje, vendar se ekonomičnost njihove uporabe ni povečala.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Kako smo delali

SKUPNA PROIZVODNJA

V januarju je znašala proizvedena skupna količina proizvodov 23.808 ton in je bila:

— v primerjavi z operativnim planom višja za 507 ton oz. za 2,2 %,

— v primerjavi z dvanajstino letnega plana je bila nižja za 1.308 ton oz. za 5,2 %,

— v primerjavi z dinamičnim planom pa je bila nižja za 2.737 ton oz. za 10,3 %.

Za proizvodnjo po obratih so značilne naslednje karakteristike:

ELEKTROPLAVZ

ni obratoval zaradi okvare transformatorja na TH peči.

JEKLARNA

Operativni in dinamični plan sta bila postavljena v višini 10.000 ton, skupna proizvodnja gredic pa je znašala 9.194 ton, kar je za 806 ton oz. za 8,1 % manj od planirane količine; proizvodnja je bila nižja tudi v primerjavi z dva-

najstino letnega plana, in sicer za 1.223 ton oz. za 11,7 %.

Na nižjo proizvodnjo so vplivali nepričakovani zastoji in mirovanja zaradi medsebojnega usklajevanja obeh peči ter slaba preskrba z grodljem in kvalitetnim starim železom.

VALJARNA I

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov je znašala 2.128 ton, od tega je bilo 1.879 ton blagovne proizvodnje in 249 ton predprofilov za hladno predelavo, medtem ko sta bila operativni in dinamični plan postavljena v višini 2.180 ton. Dejanska proizvodnja je bila nižja tudi v primerjavi z dvanajstino letnega plana, in sicer za 289 ton oz. za 12,0 %.

Zaostajanje za planirano količino je posledica izvenplanskega valjanja okoli 160 ton vzmetnih profilov za FVK ter 14-dnevnega valjanja drobno ploščatih profilov.

VALJARNA II

Operativni plan je bil postavljen v višini 8.100 ton, proizvedli pa so za 1.163 ton oz. za 14,4 % valjanih profilov več. Presežena sta bila tudi dvanajstina letnega plana in dinamični plan. Dinamični plan, ki je bil postavljen v višini 7.630 ton, je bil presežen za 1.633 ton oz. za 21,4 %, dvanajstina letnega plana, ki je bila postavljena v višini 8.333 ton, pa je bila presežena za 930 ton oz. za 11,2 %.

JEKLOVLEK

Proizvedeno je bilo 730 ton vlečenih in brušenih profilov, kar je za 85 ton oz. za 13,2 % več, kot jih je bilo predvideno v operativnem in dinamičnem planu, in za 28 ton oz. za 3,7 % manj od količine, predvidene v dvanajstini letnega plana.

Proizvodnja brušenih profilov je bila planirana v višini 315 ton, realizirana pa v višini 302 ton zaradi zastojev na brusilnih strojih.

Proizvodnja vlečenih profilov je bila planirana v višini 330 ton, realizirana pa v višini 428 ton zaradi ugodnejših pogojev in večje storilnosti.

LIVARNA I

Skupna dosežena proizvodnja je znašala 1.950 ton, kar je za 175 ton oz. za 9,9 % več od planirane količine v operativnem planu. Proizvodnja je bila višja tudi v primerjavi z dinamičnim planom in dvanajstino letnega plana, in sicer je bila v primerjavi z dinamičnim planom višja za 260 ton oz. za 15,4 %, v primerjavi z dvanajstino letnega plana pa za 224 ton oz. za 13,0 %.

Pri proizvodnji valjev je prišlo do izpada 65 ton zaradi tridnevnega zastoja zaradi okvare redukcijske peči, zaradi stika taline s spiralo indukcijske peči, so morali zamenjati oblogo, poleg tega pa jim je primanjkovalo valjčne zlomnine, tako, da so porabili 260 ton več grodlja, kot je bilo s planom predvideno.

LIVARNA II

Operativni plan je bil postavljen v višini 601 ton, realiziran pa v višini 543 ton. Proizvodnja je bila nižja tudi v primerjavi z dvanajstino letnega plana, in sicer za 87 ton oz. za 13,8 % in v primerjavi z dinamičnim planom za 57 ton oz. za 9,5 %.

Operativni plan ni bil dosežen zaradi:

— okvare brusilnega stroja in čistilnega stroja TAM,

— poslabšanja kvalitete INDOS uteži (vzrok je v slabi kvaliteti peska) in

— izpada 20 ton litine zaradi boleznin delavcev.

OBDELOVALNICA VALJEV

V primerjavi z operativnim in dinamičnim planom je bila proizvodnja višja za 4 tone oz. za 1,3 %, v primerjavi z dvanajstino letnega plana pa za 11 ton oz. za 3,6 %.

Primanjkovalo jim je surovcev za lahke vanje.

OBDELOVALNICA LITINE

Proizvodnja obdelane litine je bila nižja od planirane v operativnem in dinamičnem planu, in sicer je bilo od planiranih 75 ton proizvedenih 63 ton litine (i = 84,0). Glavni razlog za nedoseganje planirane količine je v zmanjšani dobavi matric iz livarne I ter nedobavi nosilcev sprednje osi za traktorje, ki jih dobavlja livarna DALIT.

TOVARNA TRAKTORJEV

Operativni in dinamični plan sta bila postavljena v višini 480 kom. traktorjev, proizvedenih pa je bilo 390 kom. (i = 81,3) zaradi nepravočasnih dobav materiala ter prehoda na izdelavo tipa 300.

ZAPOSLENI

V januarju je bilo v naši DO zaposlenih 3.453 delavcev, medtem ko jih je bilo v letnem planu predvidenih 3.500. Z upoštevanjem zaposlenih iz nadur in pogodbenege dela je znašalo skupno število zaposlenih 3.585, kar predstavlja glede na to, da jih je letni plan predvideval 3.614, 99,2-odstotno realizacijo plana.

PRODUKTIVNOST

Januarska produktivnost na nivou DO je bila precej nižja od predvidene v letnem planu, in sicer za 22,7 %.

Višjo produktivnost od planirane sta dosegla samo TOZD livarne I (i = 104,1) in TOZD valjarne I (i = 102,4), medtem ko ostale TOZD, največ pa TOZD valjarne I (i = 64,1), za planom zaostajajo.

(Nadaljevanje s 1. strani)

6. Zaskrbljujoče postaja dejstvo, da se nam povečujejo vrednosti gotovih izdelkov na zalogi, ki so v letu 1979 porastle samo po substanci na 32 % oziroma za skoraj 30 milijonov din.

Prav tako narašča tudi vrednost repromaterialov, večajo se plačila obveznosti, zaradi česar potrebujemo vedno več sredstev.

7. Na osnovi teh in še drugih ugotovitev bo potrebno izdelati življenjske programe za boljše gospodarjenje. Ob vseh težavah, s katerimi se že srečujemo in ki nam pretijo (energija, uvoz, inflacija, kader itd.), bo pomembno, da vsak posameznik najde svoje pravo mesto, da s svojimi osebnimi angažirani prispevamo k boljšim rezultatom. Zavedati se moramo, da v obstoječih razmerah lahko računamo samo na svoje ustvarjene rezultate, da bomo lahko delili samo tisto, kar bomo ustvarili in na trgu prodali.

Franc Tratar, oec.

REZULTATI POSLOVANJA	Leto 1978	Leto 1979	Indeks	Plan 1979	Indeks
B E S E D I L O	1	2	2 : 3	3	2 : 3
1. Celotni dohodek	2.757.650.190	3.274.575.485	119	3.284.132.000	100
— prih., dosež. s prodajo dom. trg.	1.828.188.640	2.044.375.771	112	2.529.051.000	94
— prih., dosež. na tujem trgu	177.622.890	336.971.245	190		
— prih. od prodaje v okviru OZD	705.528.103	786.673.616	112	755.081.000	104
— ostali prihodki	46.310.557	106.554.853	230		
2. Porabljena sredstva	2.034.580.048	2.406.843.020	118	2.452.340.000	98
— sprememba zalog	64.200.720	— 29.067.730			
— materialni stroški	1.855.376.855	2.298.501.545	124	2.314.007.000	99
— amortizacija — minimalna	115.002.473	137.409.205	119	138.333.000	99
3. Dohodek	723.070.142	883.325.193	122	831.792.000	106
4. Izguba: nekrita porab. sredstva		15.592.728			
5. Razporeditev dohodka	266.022.664	349.843.540	132	280.296.560	125
— drugim OZD					
— prispevki SIS	25.618.320	32.925.236	129	90.267.560	
— drugi prispevki in davki	19.392.501	19.541.044	101		
— za delovne skupnosti	84.679.920	139.397.346	165	120.654.000	116
— za okolje, članarine, SLO	8.948.899	10.739.432	120		
— amortizacija nad minimalno	40.000.000	39.633.914	99	20.000.000	198
— del dohodka za obresti	53.948.280	58.302.504	108	49.375.000	118
— zavar. premije, bančni stroški	10.754.552	15.289.138	142		
— druga plačila iz dohodka	22.680.192	34.014.926	150		
6. Čisti dohodek — predlog razpor.	457.047.478	517.888.925	113	551.495.440	94
— osebni dohodki	341.141.206	436.879.590	128	408.440.000	107
— stanovanjska izgradnja	23.720.334	30.302.292	128	28.588.440	106
— skupna poraba in ost. potrebe	42.589.978	48.005.695	113	27.798.000	173
a) osebni doh. in skup. poraba	407.451.518	515.187.577	126	464.826.440	111
— rezervni sklad	23.672.828	33.130.134	140	17.879.000	185
— poslovni sklad za TOZD	14.510.433	46.258.099	319	96.327.000	48
— poslovni sklad za posojilo nerazvitim	6.948.729	5.315.428	76	9.529.000	56
— poslovni sklad za posojila, združ.	29.393.065	28.784.274	98	30.928.000	93
b) akumulacija iz čistega dohodka	74.525.055	113.487.935	152	154.663.000	73
7. Izguba: nekrita obveznosti iz dohodka in čistega dohodka	24.929.095	95.193.859	382	67.994.000	140
8. Skupaj izguba (4+7)	24.929.095	110.786.587	444	67.994.000	163

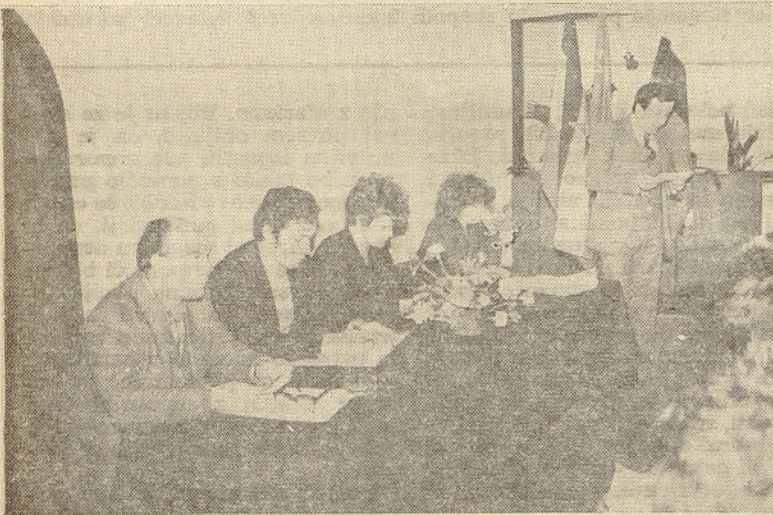
Konferenca OO ZS železarne Štore

V sredo, dne 27. 2. 1980, je bila v Domu železarjev ustanovna konferenca OO ZS. Konference se je udeležilo 50 izvoljenih delegatov in večje število gostov, med njimi tudi sekretar občinskega sindikalnega sveta tovariš Medved. Po izvolitvi organov konference in sprejemu poslovnika o delu, je poročilo o delovanju konference OO ZS in njenih organov podal predsednik tovariš Kaluža in dejal:

Današnja ustanovna in volilna seja konference osnovnih organizacij poteka v času zapletenih gospodarskih in ekonomskih odnosov v svetu ter zaostreni mednarodni politični situaciji. Tako stojijo pred nami zlasti v letošnjem pa tudi v naslednjih letih naloge predvsem v stabiliziranju našega gospodarskega in ekonomskega razvoja in stanja. Vse subjektivne sile naše družbe bodo na tem področju morale dati temu svoj prispevek in mislim, da so v tem naloge sindikata dokaj jasne in dosledne. Zato je naša naloga, da danes tukaj ocenimo razmere v delovni organizaciji, da ugotovimo, kje smo na dobri poti in kje se nam stvari še zatikajo in terjajo našo aktivnost za izboljšanje stanja. Pred enim mesecem so to naloge v splošnem zelo dobro opravile osnovne organizacije, ki so na volilnih skupščinah ocenile svoje delo in razmere v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter opozorile tudi na probleme, ki so predmet skupnega reševanja delavcev v delovni organizaciji.

Zato mi naj bo dovoljeno, da nekatere stvari še osvetlim kot prispevek k gradivu, ki je bil v obravnavi v vseh osnovnih organizacijah sindikata tako, da so imeli pri oblikovanju gradiva za konferenco možnost sodelovati vsi, imamo pa tudi danes priložnost, da oceno dopolnimo, vse z interesom, da izhajajoč iz ocene razmer oblikujemo kar najboljši kvaliteten ter vsebinsko in akcijsko usmerjen program našega nadaljnjega delovanja.

Na področju naše samoupravne zakonodaje lahko ugotovimo, da imamo v delovni organizaciji v glavnem sprejete vse pomembne samoupravne akte. Iz gradiva je razvidno, da smo bili priča kršitvam, zato naj omenim tudi katerih. Kršitve so bile predvsem pri samoupravnem sporazumu o oblikovanju sredstev za dohodek in razdeljevanju sredstev za OD. Tu je bilo velikih hude krvi in zelo malo pripravljenosti kršiteljev za urejevanje. Če imamo akt, mislim, da smo se ga dolžni držati; če ugotovimo, da je nepopoln ali pa neustrezen, ga je potrebno dopolniti. Vendar v tem primeru ni šlo za to. Če obstoječih določil v aktih ne bomo spoštovali, se lahko sproži nevaren proces, da bomo kršili akte zdaj tu zdaj tam, danes ta akt, jutri drugega, vemo pa, kam to vodi. Menim, da bi pri uresničevanju razmerij iz tega področja, kjer smo imeli kršitve, lahko prispeval tudi ustrezen sporazum ali izvedbeni akt o merilih za združevanje in razporejanje sredstev čistega dohodka, dohodka za sklad skupne porabe in ostale namene. Osnutek akta je bil narejen že več kot pred enim letom, zato mora biti naša naloga, da ga v letošnjem letu tudi sprejmemo.



Delovno predsedstvo — skrajno desno predsednik tov. Kaluža ob branju referata

Ob tem naj omenim še, da v celoti ne izpolnjujemo vsa določila samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo (planiranje, združevanje sredstev za investicije itd.). To govorim predvsem zato, da se spomnimo, v kaj vse bomo morali usmerjati naše delovanje, da postopno pridemo tudi v praksi do razmerij in odnosov, ki smo jih dogovorili v sprejetih samoupravnih aktih.

Uvodoma sem dejal, da je normativna zakonodaja v glavnem sprejeta. Seveda nam manjka še nekaj izvedbenih pravilnikov in mislim, da jih bomo v letošnjem letu morali sprejeti, saj smo z neprestanimi reorganizacijami v delovni organizaciji v glavnem zaključili in lahko vse sile napremo v stabiliziranje naše dogovorjene organiziranosti in samoupravnih odnosov.

V razpravah na samoupravnih delovnih skupinah je tudi veliko pripomb glede kratkih rokov in nezagotavljanja minimalnega petnajstdnevnega roka razprav. Res je, to se je dogajalo in mislim, da moramo enkrat za vselej s tem prekiniti. Ob tem je potrebno osvetliti tudi drugo stran in povedati, da se do določenih stvari zelo neodgovorno obnašamo, da imamo akte v obravnavi in sprejemanju po več mesecev, ven-

dar ne zaradi tega, ker bi akt ne bil za sprejem zaradi pripomb, ampak akta enostavno nismo obravnavali oziroma ne sprejeli, kot da bi pozabili nanj. Mislim, da je to stvar osnovnih organizacij, da se ob takšnih nedoslednostih bolj angažirajo.

GOSPODARJENJE

V današnjem trenutku poznamo tudi rezultate naših prizadevanj in gospodarjenja v preteklem letu. Menim, da so rezultati na nekaterih področjih dela dobri in dajejo dobro perspektivo tudi za vnaprej. Imamo pa velik razkorak znotraj delovne organizacije, na eni strani odlične rezultate in na drugi slabe. Seveda niso vsi rezultati, tako dobri kot slabi, izključna posledica našega lastnega dela in prizadevanja, ampak je tu še vrsta drugih faktorjev, ki vplivajo na tak rezultat.

Prav je, da ob analizi vzrokov neuspehov ugotovljamo, kje smo za takšno stanje sami krivi, kje so vzroki drugje, vendar se moramo ob tem zavedati, da največji davek slabega poslovanja nosimo sami ter da je reševanje tega predvsem in največ v naših rokah.

Ne smemo mimo subjektivnih težav in jih ocenjevati brez posledic za nas same, ki smo tako ali drugače povzročitelji le-teh. Zato menim, da bomo bolj kot doslej pri sprejemanju sanacijskih in drugih načrtov morali upoštevati človeški faktor in tam, ko stvari ne gredo, iskati tudi ustrezne kadrovske rešitve. Seveda morajo vse takšne rešitve potekati v skladu z našimi humanimi socialističnimi odnosi, tako da ne postavljam ljudi na stranski tir, ampak jim omogočimo ustrezna dela in naloge tam, kjer se bodo mogoče bolje vključili in dali boljši prispevek k rezultatom našega skupnega dela.

Uresničevanje dohodkovnih odnosov je tudi eden izmed temeljev za večje angažiranje vseh za cilje boljšega dela in rezultatov dela. Zavedati se moramo, da sami dohodkovni odnosi ne morejo imeti za posledico boljših rezultatov, če resnično ne mislimo bolje, kvalitetneje in bolj organizirano opravljati naše delo. Urejevanje dohodkovnih odnosov pomeni doseči pravilno prerazdelitev dohodka ustvarjenega s skupnim delom na družbenih sredstvih. Da si omogočimo in odrežemo realen kos kruha, moramo najprej urediti enaka merila za naše delo in stroške, ki jih s svojim delom povzročamo. Le tako, da bomo pri vseh razmišljanjih in konkretnem reševanju samoupravnih in ekonomskih odnosov v delovni organizaciji izhajali iz dela in za delo, se bomo dejansko približali k temu, da bomo postali resnični gospodarji svojega dela in rezultatov dela.

NAGRAJEVANJE

V materialih je posebej obdelano uresničevanje nagrajevanja po delu, zato ne mislim v celoti analizirati stvari na tem področju. Vendar pa, če se zavedamo, da lahko pritegnemo in angažiramo delavce za boljše delo tudi z ustreznim nagrajevanjem, potem smo dolžni venomer iskati boljše rešitve. Menim, da na tem področju v zadnjih letih nismo izumili kaj posebnega novega in smo naš sistem v glavnem dopolnjevali. Se vedno prihaja do borbe za range, kar se odvija na več načinov. Nekateri si poskušajo zagotoviti boljše izhodiščno pozicijo z organizacijskimi spremembami dvomljive vsebine, drugi s pretirano izobrazbeno zahtevo, tretji s povečanim obsegom ali spremenjeno vsebino dela. Ni smo še imeli primerov, ali pa zelo malo, da se je zaradi organizacijskih sprememb, ki jih opravičujemo z večjo odgovornostjo in zahtevnostjo posameznih del, nekje drugje zmanjšal obseg dela, odgovornost, itd.

Mislim, da nam to lahko da razmišljati. Res delavci z enako analitično oceno ne dobijo enakega OD, ampak je to odvisno od TOZD oziroma DS, kjer delajo, kajti na višino OD vplivajo še ostali kriteriji, vezani na rezultate dela TOZD oziroma DS, kjer delavci združujejo delo. Menim pa, da je še vedno prevelik del naših OD zagotovljen z rangom, neodvisno od vloženega dela. Predvsem mislim, da je še najmanj nagrajevanja po delu v skupnih službah DS ali TOZD. Zakaj tako? Iz preprostega razloga: ko sprejmemo delavca v delovno razmerje, mu po poskusni dobi ali pripravniškem stažu v skladu z oceno delovnega mesta oziroma nalog in opravil pripada določen rang. Pozneje ugotovljamo, da ne izvršuje svojih nalog, slabo dela, zamuja, vendar rang, s tem pa tudi OD, ništa prizadeta; poleg tega je še osebna ocena nekje v povprečju, nimamo najslabših, pa tudi ne najboljših ocen. Mnenja sem, da lahko tudi v službah izdelamo merilo za merjenje delovnih nalog in opravil. Zadnji čas je, da v naše samoupravne akte vgradimo materialno odgovornost za slabo delo oziroma nedelo. Če v enem mesecu nekdo slabo dela, zamuja, itd., potem za tisti mesec ne more imeti enakega OD kot taktat, ko je pri svojem delu vzoren in ima rezultat.

Analitična ocena delovnih nalog in opravil velja za predvideno dobro opravljeno delo; če predvidenih nalog ne izpolnjujemo, potem bi morali upoštevati odbitne postavke — kot sem že večkrat omenil, moramo vse to vgraditi v naše izvedbene akte.

To izvajanje ne bi smelo izveneti kot kritika, ampak kot osvetlitev problematike, katero smo dolžni odpravljati in je bilo namenjeno samo za dopolnilo gradivu, ki ste ga prejeli in iz katerega je razvidno, da imamo v delovni organizaciji tudi veliko dobrih rešitev, ter da smo v preteklem mandatnem obdobju veliko narediti. Vedno se moramo zavedati, da smo za urejevanje naših notranjih zadev odgovorni vsi; zato mislim, da tudi neuspehov ali uspehov ne moremo pripisati samo nekaterim, ampak je vsaka dobro opravljena naloga več ali manj sad skupnih prizadevanj. To navajam zaradi tega, ker je tudi med nami delavci

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

ali funkcionarji v sindikalni organizaciji včasih prisotna miselnost, da dobro delo in uspehe pri delu pripisemo sebi; za vse, kar ni bilo storjenega, kot smo si zastavili oziroma dogovorili, pa odgovornost pripisujemo izven naših vrst. Razveseljivo je, da je vsega tega vedno manj. Opravili smo tudi z miselnostjo, da so stališča kongresov, stališča organizacij sindikata in njih realizacija v praksi dolžnost samo sindikalnih delavcev oziroma funkcionarjev.

Lahko rečem, da so stališča, priporočila in mnenja sindikata v Železarni Štor dobila svoje mesto med delavci, kot v poslovnih strukturah in skupnih službah, vendar še vse prevečkrat takrat, kadar gre za naše pravice, manj pa, kadar govorimo o naših dolžnostih.

Ta proces smo dolžni nadaljevati tako, da bomo s stališči oboroženi vsi in se za njih zavzemali v samoupravnih delovnih skupinah, delavskih svetih in delegacijah. Na sestanku sindikata se ne bomo več dogovarjali za stališča in predloge, na samoupravnem organu, katerega člani smo, pa se ne bomo potegovali za uresničenje stališč, ampak bomo to prepustili samo predsedniku osnovne organizacije ali komu drugemu, kot da je naša naloga opravljena s tem, ko smo se za stališča in naloge dogovorili, za realizacijo pa naj bodo odgovorni samo posamezniki.

Menim tudi, da se da naše delo še bolj racionalizirati v smislu krajših sestankov in dogovarjanj. To velja za vsa področja našega dela. Naj navedem primer. Ni potrebno, da se organ sindikata sestane pred vsako sejo delavskega sveta, delegacije ali kakšnega drugega organa. Večkrat imamo za posamezne točke dnevnih redov že stališča iz krajše preteklosti, zagotoviti je potrebno samo to, da jih delegati poznajo in se zavzemajo za njih uresničenje.

Dolžni smo delo organizirati tako, da bomo sodelovali vsi pri oblikovanju naših programov dela in nalog ter si razdelili delo in naloge ter opredelili tudi odgovornost za realizacijo le-teh. Če bomo delali tako, potem bomo uresničevali idejo tovariša Tita o kolektivnem delu, vodenju in odgovornosti.

Ob koncu mi dovolite, da se zahvalim za vloženo delo in sodelovanje vsem, ki so v pretekli mandadni dobi sodelovali v delu organizacij sindikata in njenih organov. Posebna zahvala gre predsednikom osnovnih organizacij sindikata, članom sveta, predsednikom in članom komisij ter ostalim. Za dobro sodelovanje se želim zahvaliti tudi KPO in ostalim poslovnim ter strokovnim sodelavcem, kot tudi sodelavcem občinskega sindikalnega sveta.

Naloge, ki smo si jih zadali za preteklo mandatno obdobje, smo z več ali manj uspeha realizirali, nekatere pa bomo realizirali v prihodnje. Prav je, da smo do svojega dela kritični, ker tam, kjer vlada pretirano zadovoljstvo in prepričevanje, da je vse v redu in dobro, tam je napredek počasnejši ali pa ga sploh ni.

Pri vseh analizah in dogovarjanjih, kaj je potrebno še narediti in izboljšati, ob vsaki kritično izrečni misli nam morajo biti vedno pred očmi uspehi, ki smo jih dosegli v naši družbi in tudi v našem kolektivu v času razvoja nove, socialistične, samoupravne, Titove Jugoslavije.

Zato mora biti naše delo v prihodnosti usmerjeno h krepitvi našega samoupravnega socialističnega sistema. V tem trenutku so želje vseh nas usmerjene k uspehu in premagovanju težav v zvezi z boleznijo tovariša Tita. Mislim, da so naše želje odraz hopenja, da še naprej ustvarjamo tisto, kar nas vseskozi uči in za kar se bori naš dragi predsednik. Naše želje bodo tembolj iskrene, kolikor bolj bodo podkrepjene z našim delom in naporom pri razvijanju samoupravnega socialističnega sistema ter bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti.

Po poročilu predsednika in predložitvi gradiva se je razvila razprava, v kateri je sodelovalo 16 razpravljalcev. Večina je bila v svojih razpravah zelo konkretna in kritična do posameznih področjih problematike. V nadaljevanju objavljamo povzetke razprav nekaterih sindikalistov.

RAZPRAVLJALCI

Razprava tovariša LESKOVŠKA se je nanašala na oceno občnih zborov OO ZS in v njej med drugim pravi:

Statutarni dogovor o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije zavezuje sindikalno članstvo in sindikalne organizacije in njihove organe, da svoje delovanje ocenjujejo in načrtujejo na občnih zbore.

V železarni smo se zavedali, da priprave na občne zборе zahtevajo veliko dela in osebnega prizadevanja nosilcev sedanjih funkcij v izvršnih odborih, zato smo pravočasno sklicali predsednike OO ZS in se dogovorili o poteku in pripravah občnega zbora. Dogovorili smo se tudi o časovnih terminih občnih zborov in jih tako uspeli vse izvesti v mesecu januarju.

Ocena opravljenih občnih zborov v primerjavi z onimi v preteklih letih je zelo pozitivna. Zbori so bili pripravljeni dosledno in kvalitetno, a obravnavana so bila vsa tista vprašanja, ki so zapisana v kongresnih dokumentih in so naša naloga.

Občnih zborov se je udeležilo več kot tisoč članov sindikata, kar je z ozirom na več izmensko delo in oddaljenost naših delavcev iz Štor zelo lepa številka.

Gradivo za občne zборе se je obravnavalo na sindikalnih skupinah, s čimer je dosežena množična in demokratična obravnava in tako je dana možnost slehernemu članu sindikata, da se z gradivom seznanji, ima možnost dati nanj pripombe in nato naloge, sprejete z gradivom, sprejme za svojo obvezo. Na skupinah so bili tudi predlagani delegati iz izvršni odbor OO ZS in menim, da so IO OO ZS sestavljeni iz delegatov, ki bodo sposobni in odločni, da uresničujejo družbeno vlogo sindikata v svojem okolju in tudi v širši skupnosti.

V nadaljevanju bi bilo potrebno spregovoriti o vprašanjih, ki so bila pogosto tema razprav na občnih zbore. Za nekatera od vprašanj, ki so skupnega pomena in skupnih interesov vseh delavcev združenih

Pričevanje iz NOB

31

TRN V PETI

Zato so ga njegovi gospodarji končno odpeljali in kar čez noč je izginil iz zapora. Bliska in njegova tovariša so še kar najprej gonili vsak dan na zaslišanja k Morelu, vendar pa so že imeli nekoliko milejši režim. To je bila tudi posledica spora zasliševalcev med seboj, predvsem zato, ker je policaj v dežnem plašču očital poročniku Stevu, da je dober samo še za filozofa, kot zasliševalec pa da je povsem odpovedal. Sledila je seveda grozna užaljenost in splošen prepir. To je tudi pospešilo zaključek zasliševanja in zaporniki so na veliko soboto, 7. aprila 1945, na Morelovem dvorišču v Radohovi vasi podpisali zapisnike svojih izjav.

Celih 25 dni je trajalo zasliševanje, podnevi in ponoči so bili trije junaki nenehno izpostavljeni strahovitemu mučenju in tudi psihičnemu pritisku. Pravi čudež je, da so vse to vzdržali. Ostali pa so seveda v hudi negotovosti, kaj se bo zdaj z njimi zgodilo. Vsi so bili malone prepričani, da so že na pragu smrti, ko so jih vodili nazaj v zapor.

Naslednji dan je bil poln dogodkov. Zvečer prej so medicinci

spet izpustili na dopust čez praznike Cirila in ponujali tudi dekletom v zaporu, da gredo lahko domov za veliko noč, vendar so zavedne mladinke in žene ponosno odklonile »dopust« in za vse zahtevale popolno svobodo ali nič.

V nedeljo so prinašalke hrane, tokrat kar štiri, prišle že zjutraj s polnimi jerbasi hrane in pijače in seveda se skregale z dežurnim oficirjem, ker je trdil, da dogovor velja za poldan in ne jutro. Končno so le dosegle, da so lahko pred časom razdelile bogato hrano in številne dobrrote med jetnike in še posebej po postregle naše tri junake. Pripravile so jim še posebno presenečenje, saj so jim prinesle vsakemu komplet svežega spodnjega perila. Zanje je bilo to pravo razkošje, da so lahko po tolikem času vrgli s sebe preperle in krvave cunje ter se znova oblekli kot ljudje. To je bilo zanje ogromno olajšanje in prav gotovo do smrti ne bodo pozabili dobrrote in zavednosti brkinskih in pivških partizanskih mamic.

Posebno »pošiljko« iz priinosenih dobrot so seveda takoj sestavili za stražarja Marka. Našim trem junakom se je zdaj, ko so

prišli nekoliko k sebi, razumljivo začelo muditi, saj so bili prepričani, da so vsak trenutek bliže smrti. Ko je Marko ob 10. uri končno le nastopil službo, je takoj pri linici poklical Janeza — pravil mu je kar »Jugoslovanski« — mu je že tudi povedal razveseljivo novico, da so zunanje straže pred zaporom ukinjene in znatno oslABLJENE tudi notranje. Potem sta na dolgo razpravljala o vojnem položaju in Janez ga je že kar odkrito nagovarjal, naj jih izpusti, in se jim pridruži, da ne bo moral odgovarjati kot izdajalec ali da ne bo v najboljšem primeru kot ujetnik v angleškem taborišču.

Vendar pa se je Marko bal in nikakor se ni mogel odločiti, da bi izpustil vse zapornike ter pobegnil z njimi. Bil je sicer pripravljen spustiti Janeza, ko ga bo spremil na stranišče, in šele čez čas alarmirati svoje starešine, ko bi bil Janez že daleč, kaj več pa nikakor ni hotel slišati. Pregovarjala sta se in skoraj prepirala, vendar pa Janez ni popustil; do konca je vztrajal, naj Marko izpusti vse, ali pa tudi on ne bo pobegnil.

Končno je Marko privolil, da se bo o begu pogovarjal še z drugimi Janezovimi sojetniki. Omehčan s pršutom in cigaretami in še z lirami, se je o načinu bega začel pogovarjati predvsem z Bliskom, ki je tudi sicer imel vse od začetka v rokah vajeti in je sproti dajal Janezu napotke za ravna-

nje z Markom. Blisku je že skoraj povsem obljubil, da je pripravljen izpustiti vse zapornike, če si bo lahko s pomočjo pršuta in cigaret lahko pridobil še enega sodelavca med podoficirji, da bi beg izvedel med njegovim dežurnjem. Brez takšne pomoči bi bila namreč vsaka takšna akcija seveda neizvedljiva. Hkrati pa jima je seveda hotel zagotoviti varnost in ustrezno nagrado v partizanih — odločil se je namreč, da pobegne skupaj z zaporniki pred jezo zakrknjenih zločincev tipa policajja v dežnem plašču in drugih.

Pomoč dežurnega je bila potrebna zato, ker so medicinci po ukinitvi zunanjih stražarjev zaklepali glavna vrata in brez dežurnega nihče ni mogel ne v zapor in ne iz njega. Marko je vzel nase nalogo, da ga pregovori in omehča predvsem s pršutom in še drugimi dobrotami in seveda z denarjem, ker da je menda velikanski požeruh, kakor je pravil. Vse je kazalo, da bo šlo kot po maslu in pobeg je bil dogovorjen že za naslednjo noč. Od velikega vznemirjenja so naši fantje komaj kaj spali, ko je bilo ob dveh ponoči Markovega stražarjenja konec in so se spravili počivat.

Toda ni jim bilo usojeno, da bodo v miru spali ali premišljevali o velikem podvigu, ki naj jih pripelje v svobodo. Proti jutru je namreč nastalo okoli zopora in v njem gromozansko vpitje in raz-

(Nadaljevanje na 9. strani)

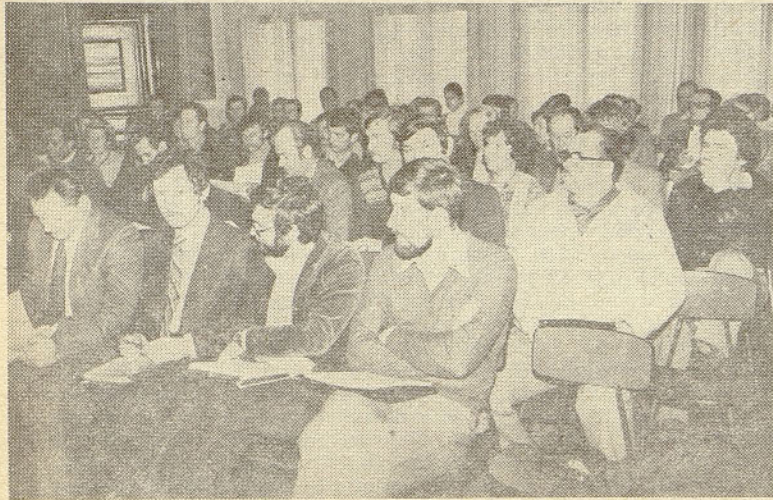
v DO Železarne Štore, bo potrebno angažiranje konference OO ZS pri usklajevanju le-teh.

Uresničevanje zakona o združenem delu predvsem glede uresničevanja delegatskih odnosov. Čeprav nekatere delegacije precej dobro delujejo, je čutili še vedno premajhno povezavo med delegatom in njegovo bazo, iz katere izhaja in prenos povratnih informacij. Ugotovitve veljajo za samoupravne organe, kakor tudi za DPO. Delitev po delu in odvisnost OD delavca od izpolnjevanja nalog in ustvarjenega dohodka TOZD. Čeprav imamo v Železarni Štore te relacije dobro urejene, so nekateri mnenja, da bi jih bilo potrebno še dodelati. Iz razprav na občnih zborih je bilo možno ugotoviti, da so delavci še vedno dali večji poudarek delitvi dohodka, predvsem delitvi za OD, in manj ustvarjanju le-tega. Menim, da se delavci v Železarni Štore vseeno dobro zavedajo, da je potrebno dohodek najprej ustvariti in šele nato deliti.

S področja življenjskih in delovnih razmer delavcev je bila poudarjena problematika stanovanj samskih delavcev in prehrane v samskem domu. Pomembno mesto je dano rekreaciji s poudarkom na množičnosti. Ugotavlja se, da je potrebno vskladiti odhajanje delavcev iz proizvodnje, ki se med delovnim časom vključujejo v medobratne igre.

Na vseh občnih zborih je bilo veliko govora o gospodarjenju v letu 1979, o pristopu k obravnavi zaključnega računa, kakor tudi o težkih pogojih gospodarjenja v letu 1980, stabilizaciji in aktivnosti sindikata pri uresničevanju le-teh.

Potrebna bo še večja aktivnost za krepitev zavesti in pripravljenosti delavcev za obrambo in varnost naše socialistične in samoupravne družbe, je bilo poudarjeno pri LO in DS.



Delegati konference sindikata železarne Štore

V Železarni Štore imamo po novi organiziranosti 21 OO ZS. Na volitvah je bilo od 21 izvoljenih 18 novih predsednikov OO ZS. Čeprav so v vseh sredinah izbrali takšnega, ki ima primerne moralno-politične in strokovne kvalitete, voljo in vztrajnost za opravljanje te pomembne funkcije, bo vseeno potrebna pomoč slehernega člana sindikata pri realizaciji skupnih nalog. Novoizvoljeno vodstvo OO ZS je nujno potrebno primerno izobraziti za svoje delo. Tako izobraženi člani IO OO ZS oziroma njeno vodstvo bo verjetno lažje uresničevalo tisto vlogo, ki bi jo morali po ugotovitvah iz študije Edvarda Kardelja »Smeri razvoja političnega sistema in socialističnega samoupravljanja«. Gre za misel, da mora sindikat politično in organizacijsko izveliči delavca iz njegove OZD in mu politično in povsem konkretno pomagati, da bo videl celoto združenega dela. Torej za to, da naj bi IO ne ostal le organ, ki bi uresničeval politiko, dogovorjeno na sejah, temveč da bi postal politično vodstvo OO ZS, ki bi se bilo sposobno samostojno vključiti v nastajanje in v uresničevanje skupne sindikalne politike, v kolektivno delo.

Tov. Anton ŽIBRET je konferenco seznanil z delom komisije za družbeni standard in opozoril na zaključke problemske konference o družbenem standardu, ki je bila v letu 1978. Ugotovil je, da so nekateri sklepi realizirani ali pa so v fazi realizacije, vendar je opozoril tudi na to, da so ti sklepi dolgoročnega značaja in torej še vedno veljavni.

Tov. Florjan POTRATA je svojo razpravo posvetil problematiki varstva pri delu in v njej smatra, da s povečevanjem poklicnih delavcev na tem področju ne bomo rešili problemov, ampak bi se morale aktivneje vključevati v to delo komisije za varstvo pri delu v temeljnih organizacijah združenega dela. Nadaljeval je z obravnavo zaključnih računov za leto 1979, kjer pravi, da je situacija dokaj kritična. Ugotavlja, da so razprave v delovnih sredinah kritične, kot še nikoli, predvsem glede pokrivanja izgub v TOZD TT in livarni II. V teh TOZD so bili v lanskem letu izdelani sanacijski programi, toda izgube so še večje. Takšne situacije se v bodoče ne smejo ponavljati.

Tov. Franc ROMIH je razpravljal o problematiki v TOZD TT. Situacija v tej TOZD, kakršna je, se resnično ne sme pojavljati v nedogled. Tako smatrajo v prvi vrsti delavci sami. Vendar je potrebno izgubo obravnavati tudi iz vidika, koliko je za to sedanjo situacijo odgovoren kader, ki je sedaj v tej TOZD. Z druge strani je potrebno ugotoviti, kako je prišlo do investicije, ali je tovarna traktorjev doinvestirana in ali so dani pogoji za nadaljnjo proizvodnjo. Sindikat v njej se zavzema, da bi tovarna traktorjev delala naprej na istih proizvodnih, s tem da se vložijo maksimalni napor, da se izguba sanira. Dotaknil se je tudi problema informiranja: dovolj je informacij, vendar so delavcem dostikrat nerazumljive.

Tov. Ivan ŠTEFANČIČ se je dotaknil vprašanj s področja ljudske obrambe in družbene samozasčite. Ugotavlja, da je bilo na tem področju delo v preteklih letih dokaj uspešno. Kvaliteten premik je bil napravljen v lanskem letu, ko je bila dopolnjena organiziranost na tem področju. V smislu akcijskega programa so bile dopolnjene varnostne ocene in načrti delovanja narodne zaščite. Še posebej je poudaril akcijo NNNP, ki je dosegla visoko kvaliteto raven in tudi množičnost. Ob koncu je nakazal še nekaj odprtih vprašanj na tem področju, katera bo potrebno čimprej odpraviti, kot izvajanje ukrepov za zavarovanje družbene imovine, odpraviti nered in nedisciplino v nekaterih delovnih sredinah, še vedno se pojavlja problem alkoholizma in s tem tudi slab odnos do dela, itd.

Tov. Drago STOKAVNIK je poročal o delu kadrovske komisije in ugotovil, da je bil storjen določen korak naprej, ostaja pa še precej odprtih vprašanj, na katerih bo potrebno delati. Gotovo je kadrovska politika ena izmed tistih stalnih nalog, kateri je potrebno posvečati največ pozornosti, kajti le sposobni kadri bodo lahko reševali probleme, pospeševali gospodarstvo in socialno ter kulturno preobrazbo v delovni organizaciji. Prav zato je potrebno iskanju in izbiri, usposabljanju, usmerjanju in zaposlovanju kadrov posvetiti največjo pozornost. Kadrovska politika mora postati vsakodnevna skrb vseh družbeno-političnih organizacij, samoupravnih organov in poslovnih struktur. Sprejeti je potrebno odločne ukrepe za spreminjanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, ukrepe za strokovno in družbeno-politično izobraževanje delavcev in omejiti zaposlovanje nekvalificiranih delavcev.

Sekretar občinskega sindikalnega sveta, tov. MEDVED je vse prisotne pozdravil in dejal, da je prijetno priti na takšno konferenco, ker smatra, da je bila zelo dobro pripravljena. Prav tako je izrazil zadovoljstvo nad številom in kvaliteto razprav in dodal, da z ozirom na to, da smo vsi člani sindikata tudi sindikalni delavci, smatra za pravilno, da se vsak v okviru svojih zmožnosti še aktivneje vključi v razreševanje posameznih problemov. Prav je, da se tudi strokovni delavci vključijo v delo posameznih komisij in organov, kajti s širino svojega znanja lahko veliko pripomorejo k razreševanju določene problematike, seveda vsak na svojem področju.



Mirko Gozdnikar seznanja delegate s programskimi izhodišči za leto 1980

V razpravo se je vključil predsednik kolegijskega poslovnega organa, tov. BURNIK in se dotaknil predvsem problemov v TOZD livarna stojne litine in TOZD TT. Dejal je, da je izguba v omenjenih TOZD resnično težak problem. V livarni je specifičnost tega problema drugačna, kot v tovarni traktorjev. Tu je jedro reševanja v notranjih ukrepih, na modernizaciji in rekonstrukciji, skratka v posodobitvi livarne, da bi omogočili večjo proizvodnjo, kajti livarna daje premalo. Zato je to glavni cilj sanacije v tej TOZD.

Glede problema izgube v TOZD TT je povedal, da zaradi velikosti izgube, ki je nastala, le-te ne moremo pokrivati znotraj delovne organizacije in da se iščejo rešitve, tako na občinskem kot republiškem nivoju. Problem carine, ki je bil dolgo poznan, je sedaj končno rešen. Naslednji problem, ki ga je bilo potrebno rešiti, je bil odnos s FIAT. Dolgo se je delalo na tem, da bi spremenili neugodno določilo pogodbe, katero ni priznavalo vseh stroškov, ki pri proizvodnji traktorja nastajajo. Letos pred kratkim je bilo to doseženo, tako da sedaj traktor, ki ga bomo izvozili, ne bo več nosil izgube. Še vedno ostaja problem domačega dela, problem kooperantov in cen njihovih izdelkov, ki jih mi vgrajujemo. V kratkem bo sestanek z večjimi kooperanti, da se dogovorimo o nadaljnjem sodelovanju in korekciji cen. Na kraju je dejal, da mora ta problematika čimprej z dnevnega reda, za kar obstoja več rešitev, o katerih se bomo še dogovarjali.

Konferenca je soglasno potrdila gradivo, ki se je posredovalo vsem članom in zadalžila komisijo, da na osnovi gradiva in razprav pripravi sklepe.

Programska usmeritev

Referat o bodočih nalogah in programski usmeritvi konference OO ZS je podal tov. GOZDNIKAR in dejal:

V današnji obliki socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosih, ki sta jih vzpostavila nova ustava in ZZD, ima sindikat veliko večjo vlogo in širše področje nalog. Vloga sindikata je praktično vgrajena v sam mehanizem družbeno-ekonomskih odnosov, kot bistvena in neločljiva oblika teh odnosov.

Bistvena razlika med vlogo sindikata v kapitalističnih odnosih in našim sindikatom, torej sindikatom v odnosih socialističnega samoupravljanja, je v tem, da ni zaščitnih interesov delavcev samo v delovnih odnosih in v boju za vsakodnevne ekonomske, socialne, politične in druge zahteve delavcev, ampak v celotnem sistemu družbene reprodukcije. To pa iz razloga, ker je pri nas upravljanje dela in družbenega kapitala spojeno v samoupravnem združenem delu, torej v rokah delavcev v TOZD. Zato je naloga sindikata, da usmerja delavce v to, da vidijo in spoznajo splošne pogoje reprodukcije in na tej podlagi tudi realne poglede na probleme razpolaganja z dohodkom. Sindikat mora torej biti glavna gibalna sila v odnosih v združenem delu in prevzema veliko nalog pri nadaljnjem razvoju družbeno-ekonomskih odnosov.

Mehanizem družbeno-ekonomskih odnosov, ki ga vzpostavlja nova ustava in ZZD, ne more povsem zadovoljivo delovati brez polnega udeleženosti sindikata. Zato je družbena vloga sindikata močnejša povsod tam in na tistih področjih, kjer problemov ne more reševati sistem sam, ampak je potrebna demokratična akcija več dejavnikov, ta pa je predvsem v samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju.

Zato se sindikat do združenega dela ne more obnašati kot zunanji faktor, ki zavzema samo politična stališča, ampak mora stalno vzpodbujati in usmerjati delavce, da čim aktivneje sodelujejo v upravljanju združenega dela.

Ni dovolj, da se sindikat ukvarja samo s problemi na področju proizvodnje, ampak mora svoje delovanje prenašati na vsa področja političnega sistema, posebno še znotraj delegatskega sistema. Sindikat mora skupaj z delegacijami in delavskimi sveti oblikovati stališča in opredelitve do problemov, ki se urejajo v zborih združenega dela, skupščinah SIS in drugih samoupravnih skupnostih, kjer imamo svoje delegate. Le tako bomo odpravili še vedno prepogost pojav, da delegacije in delegati nimajo stališč in v skupščinah glasujejo za rešitve, ki jih kasneje kritizirajo.

Da se tej in podobni praksi v bodoče izognemo, je potrebno, da svoje delovanje usmerimo v bodoče naloge, ki naj ne bodo splošne in deklarativne, temveč zelo konkretne in popolnoma jasne za slehernega člana sindikata.

Naloga vseh članov konference je, da se slednje uveljavi kot oblika delovanja in tista sila, ki bo povezovala aktivnost OO ZS, ter vzpodbujala vsklajeno delovanje in medsebojno pomoč pri uresničevanju stališč in vodenju enotne politike.

Konferenca sindikata in njen izvršni odbor ni noben forum oblasti, ki naj bi ukazoval OO ZS; gre samo za poenotenje stališč in enotno vodenje politike, tako znotraj DO kot tudi v širšem družbeno-političnem prostoru. V bistvu gre za krepitev posameznih OO ZS in njihovo povezovanje v skupnih interesih. Naša skupna moč, naše enotno delovanje nam bo namreč še kako potrebno v zaostrenih pogojih gospodarjenja. Pa ne v smislu, da smo ogroženi od zunanjih faktorjev, temveč v smislu, da moramo strniti vse notranje sile in se povezati, da bomo čim racionalneje gospodarili, da bomo konkurenčni tako doma, kot na tujih trgih.

V pregledu programa dela konference OO ZS nismo zastoj dali na prvo mesto področje gospodarjenja. Dobro se zavedamo, da je to področje prvenstvena naloga. Vendar bi želel ob tem poudariti še eno, namreč v zaostrenih pogojih gospodarjenja, katerim smo priča in se bodo nadaljevali, verjetno ne bomo dosegli pričakovanih rezultatov, če ne bomo posvetili velike pozornosti tudi nagrajevanju po rezultatih dela. Doseči boljše rezultate gospodarjenja, boljše ekonomske efekte, večji ostanek dohodka je prav gotovo tesno povezano z boljšim in dograjenim sistemom osebnega nagrajevanja po rezultatih dela.

Tudi druga naloga je direktno povezana s prvo. Produktivnost dela je tesno povezana z družbeno produktivnostjo, na katero imamo vpliv preko delegatskega sistema, tudi s pomočjo dobrega informiranja delavcev, kar je naslednja naloga. Da delegatski sistem postane aktualen, pristopen najširšemu krogu delavcev,

morajo biti temu primerno prirejene tudi informacije. Vedeti moramo namreč, komu so namenjene informacije, katere izdajamo in razpečujemo. Prav tako mora biti prvemu cilju podrejena kadrovska politika in izobraževanje v DO. V konkretnem primeru se ne smemo zadovoljiti samo s podatki, koliko in kaj ter kjer izobražujemo, koliko sredstev izdajamo v te namene. Potrebno bo tudi analizirati, koliko nam »te investicije« tudi vračajo. Neizpodbitno je namreč dejstvo, da izobražujemo tudi za smeri, ki nam niso potrebne, ali pa kasneje te kadre pravilno ne razporejamo. Zato bo na tem področju potrebno napraviti korak naprej v kakovostnem smislu.

Na področju LO in DS je ocena, da dobro delujemo. Bolj pa se bomo morali angažirati na področju DS, kjer smatram, da ni vse v redu. To trditev potrjujejo same razmere znotraj DO. Potrebno bo oceniti našo tehnološko in delovno disciplino; analize namreč kažejo, da na tem področju nismo uspešni. Verjetno se bomo morali pogovoriti tudi o uvajanju novih oblik delovnega časa, da ne bomo plačevali nadure tam, kjer to ni potrebno. Ne vem, zakaj je treba v konkretnih primerih zahtevati od delavca, da je prisoten na delovnem mestu od 6.—14. ure, pa ni polno angažiran, po 14. uri pa mu plačujemo nadure oziroma kasneje koristi proste ure.

V predlogu programa je tudi ocena in razprava o srednjeročnem programu 1981—1985 in letni načrt za leto 1981. To je gotovo naloga, ki ne more mimo sindikata. Na tem področju se bomo morali dogovarjati, kaj načrtujemo in kakšne so naše perspektive. Naše programe bomo morali vsklajevati tudi znotraj SOZD SZ in se o njih dogovarjati. In ne nazadnje je važno, da ocenimo delovanje naših OO ZS in njihovih organov. Poudaril bi, da ne gre toliko za oceno, kot za celotno vzpodbujanje OO ZS in njihovih organov in oceno, koliko smo bili pri temu uspešni. Nadalje je naša naloga, da poizkusimo razviti delovanje sindikata tudi v KS ter združevanje in enotno delovanje vseh DPO znotraj DO. V tej zvezi bi dodal, da v sindikatu vseh zastavljenih nalog sigurno ne bi mogli izvrševati, če v naše delovanje ne bi bile vključene vse DPO z ZK na čelu. Dejavnost konference vključuje tudi priprave na delovne konference po OO ZS ob zaključku leta. Popolnoma jasno je, da predlog programa dela konference ne zajema vseh področij delovanja sindikata. Sigurno je, da bi v programu lahko zapisali še cel kup nalog; vprašanje pa je, če bi jih tudi uresničevali. Kot je že v programu zapisano, bo politiko, začrtano s strani konference, izvajal med drugim tudi IO kot kolektivni organ. Smatram, da je v program dela konference zajeta akcijska enotnost vseh OO ZS v Železarni in predstavlja, dopolnjen s sklepi današnje konference, dobro podlogo za nadaljnje delo. S tvornim delovanjem OO ZS in vseh članov konference ter njenih organov smo ga sposobni tudi uresničiti.

Izvršni odbor

Po sprejetih razrešnici sveta konference in komisij so delegati soglasno izvolili izvršni odbor konference in posamezne komisije.

1. Stane Artiček
2. Mirko Gozdnikar
3. Rifat Handžič
4. Ivo Judež
5. Jurij Kačičnik
6. Ladislav Kaluža
7. Zlatko Leskovšek
8. Anton Motoh
9. Martin Senica
10. Jože Vodeb
11. Jože Zlender

Konferenco OO ZS bo v bodoče vodil tov. Mirko Gozdnikar, za podpredsednika je bil izvoljen tovariš Zlatko Leskovšek in za sekretarja tov. Anton Motoh.

Proizvodnja slovenskih železarn v mesecu januarju

Dve reči sta, ki nista v redu za poročanje o rezultatih dela v prvem mesecu letošnjega leta: prva so slabi rezultati in druga zakasnelo poročanje. Glede poročanja so bili še pred nekaj leti lepi časi, ko je bilo manj računalnikov in smo dobili v Ljubljano podatke najkasneje do 10. v mesecu. Za januar smo dobili sedaj zadnje podatke 22. in zato boste zvedeli šele marca, kaj se je dogajalo januarja. No, upajmo, da bomo v prihodnjih mesecih pri boljših delovnih dosežkih dobili tudi podatke hitreje.

Za obravnavo načrta proizvodnje tudi še nimamo dokončnih podatkov o načrtovanih količinah. Stabilizacijski ukrepi posegajo ponekod zelo vplivno v možnosti oskrbovanja tako z domačega tržišča, predvsem pa iz uvoza. Učinki tega se bodo odrazili na strukturi in obsegu proizvodnje. Nujnost preusmeritve dela proizvodnje za potrebe izvoza in tudi razporejanje finančnih sredstev za možnosti realizacije načrtovanih investicij, vse to in še mnogo drugega zahteva popravke v letošnjem gospodarskem načrtu v delovnih organizacijah in tako bodo nastale spremembe tudi pri zbirnem načrtu Slovenskih železarn.

Osnovni stabilizacijski ukrep in cilj je gotovo čim večja storilnost in s tem večja proizvodnja izdelkov čim višje vrednosti. Če je tako, potem ne moremo oziroma ne smemo pričakovati, da bodo načrtovane količine proizvodnje za letošnje leto manjše. Primerjava podatkov za januar, čeprav ob slabih dosežkih, je pravo merilo za slab začetek. Da so rezultati res slabi, je najenostavneje ugotoviti s tem, da smo pred mesecem pisali o slabih proizvodnih dosežkih v decembru, a januarski rezultati so še izdatno slabši.

Proizvodnja surovega železa je bila dosežena komaj 51%. Elektroredukcijska peč v Železarni Štore ves mesec ni obratovala zaradi okvare. Posledice surovega hoda na enem plavžu Železar-

ne Jesenice so se vlekale še v januar, na drugem je bilo treba odstranjovati nasledine in tako tudi na Jesenicah plavži niso izpolnili več kot 65% povprečno načrtovane mesečne količine proizvodnje surovega železa.

Letos načrtovana količina proizvodnje surovega jekla je precej višja od lanskega načrta, da povprečne mesečne izvršitve v lanskem letu raje sploh ne primerjamo. Januarska proizvodnja zaostaja 12%. Mesečni načrt so izpolnili samo v ravenski jeklarni, kjer so dosegli 103%, jeseniški jeklarji so izdelali 84% in v štorski jeklarni 81% proizvodnje surovega jekla. Kje so vzroki?

Na Jesenicah je imela slaba proizvodnja surovega železa vpliv na proizvodnjo jekla predvsem v martinarni. Krajši mesec zaradi novoletnih praznikov, zaradi pomanjkanja delovne sile so teden dni obratovala samo 4 SM peči in drugi vplivi so vzrok, da so v SM jeklarni dosegli 87% načrta.

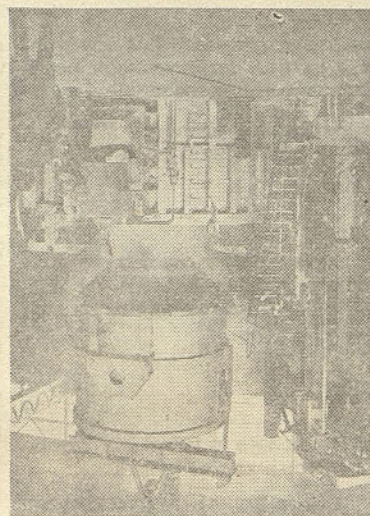
V elektrojeklarni je posledica redukcij električne energije zaradi preseženih konic, okvare in pa kvalitetnega izmeta 80% povprečne mesečne načrtovane proizvodnje.

V Železarni Štore proizvodnja surovega jekla ob uvajanju nove elektroobločne peči št. 2 še ni na ravni, ki bi zagotavljala doseganje letnega načrta. V januarju proizvedena količina je gotovo doslej v tej železarni največja količina mesečne proizvodnje elektro jekla, vendar pomeni to le 81% izvršitve povprečnega mesečnega načrta. V jeklarni Železarni Ravne so imeli več težav s tem, da so izpolnjevali kvaliteten program ob tem, da jim je domala zmanjkalo na skladiščih jeklenih odpadkov. Medsebojna solidarnostna povezanost je ponovno (kot že večkrat v podobnih primerih) pomagala, da ni bila bolj ovirana proizvodnja surovega jekla v Železarni Ravne.

Januarska blagovna proizvodnja je bila okoli 3.000 ton slabša kot decembrska. Ob slabem zaključku v preteklem letu so si v

delovnih organizacijah prizadevali, da napravijo največ, kar se še napravi da. Tako prizadevanje in manj delovnih dni ima za posledico tudi slabše dosežke v januarju. Mesečni načrt blagovne proizvodnje so izpolnili: v Železarni Jesenice 92%, v Železarni Ravne 106% in v Železarni Štore 91%, tako da je skupna izvršitev v vseh treh železarnah 94%. Med predelovalci sta načrt dosegli Plamen Kropa in Veriga Lesce. V Tovilu je količinski načrt izvršen le 88%, medtem ko so po številu izdelkov mesečni načrt dosegli. V Žični znaša izvršitev 95% in skupno so predelovalci žice dosegli 98% povprečnega mesečnega načrta proizvodnje.

Skupno znaša zaostanek blagovne proizvodnje v prvem mesecu letošnjega leta 5% povprečne mesečne načrtovane količine.



Da bo dovolj jekla

Če bi količini primerno zaostajali tudi v izvrševanju načrta vrednosti prodaje, bi še kar šlo. Pri tem je bila januarska odprema robe iz delovnih organizacij še 2% manjša kot proizvodnja, kar da skupaj že 7% nižjo vrednost, če bi bila povprečna prodajna cena v načrtovani vrednosti. Ker pa predstavlja vrednost eksterne realizacije v januarju le 89% povprečne mesečne načrtovane vrednosti, pomeni to, da je tudi dosežena prodajna cena še 4% pod povprečno načrtovano.

O izvozu v prvem mesecu, čeprav je bil ponekod še dosti ugoden, je komaj vredno pisati, saj primerjalni podatki dajo približno sliko šele po dveh, treh mesecih.

Podatki za mesec januar torej niso posebno razveseljivi. Upajmo, da bo držalo, da si ob slabem začetku lahko obetamo boljši konec.

Milan Marolt

KARL MARX

Genialni učitelj svetovnega proletariata Karl Marx se je rodil 5. maja 1818 in umrl 14. marca 1883. Publicistično je deloval najprej v Nemčiji, nato je odšel v Pariz, kjer se je sestel z Engelsonom, s katerim sta leta 1847 izdala Komunistični manifest, ki je postal program svetovnega proletariata.

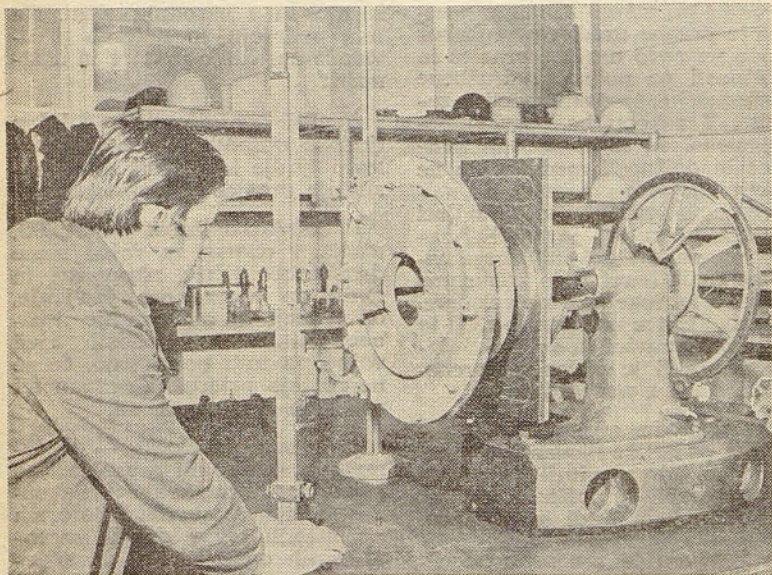
Skupaj z Engelsonom je Karl Marx odkril notranja nasprotja v kapitalistični družbi in znanstveno dokazal, da morata razvoj in razredna borba nujno privedi do zmage proletarske revolucije in vzpostavitve diktature proletariata. Uresničitev te zmage je možna le pod vodstvom komunistične partije.

Vrhunec Marxovega filozofskega razglabljanja je obsežno znanstveno delo Kapital, v katerem je Marx dosledno dokazal izkoriščevalski značaj kapitalizma, njegove oblike in njegovo pravo podobo. Praktično je Marx svoja načela uresničeval v organiziranju »Mednarodne zveze delavcev«, I. Internacionale, ki jo je tudi sam vodil; prav tako v pomoči z nasveti in direktivami Pariški komuni 1871. leta. Marxovo delo je postalo najmočnejše orožje delavskega razreda v borbi za zmago komunizma, za popolno uničenje izkoriščanja človeka po človeku. Zgodovinski razvoj vse do danes ponovno potrjuje veliko spoznanje genialnega Karla Marxa, da je delavski razred tisti, ki bo do konca spremenil in preoblikoval družbo. V prizadevanjih, da uveljavlja načela marksizma v praksi, je delavski razred Jugoslavije dosegel že dosti uspehov, s čimer potrjuje, da je Marxov nauk pravilen in resničen. To potrjuje tudi vedno temeljitejši izvajanje samoupravljanja, s katerim uresničujemo marksistično načelo: »Tovarne delavcem«. Naše socialistično samoupravljanje je doslej že dokazalo, da smo ubrali pravilno pot, ki jo z uveljavljanjem delegatskega sistema samo še utrjujemo.

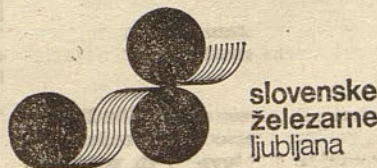
R. U.

Mizarski pomočnik in član SKOJ Alija Alijagić je 21. julija 1921 ustrelil v Delnicah Milorada Draškovića, tedanjega notranjega ministra Jugoslavije in pobudnika zloglasne Obznane, naperjene proti komunistom. To dejanje je uporabila kraljevska vlada za izgovor, da je lahko 2. avgusta 1921 sprejela policijski zakon o zaščiti države. Šestindvajsetletnega Alijo Alijagića pa so 6. marca 1922 obesili v Zagrebu.

7. marca 1945 je maršal Josip Broz-Tito sestavil prvo vlado Demokratične federativne Jugoslavije, ki je bila plod takoimenovanega sporazuma Tito — Šuibašić. Ta vlada se je obdržala le do splošnih volitev, na katerih je z velikansko večino glasov zmagala ljudska fronta. V dotedanjo vlado so namreč zahodni zavezniki vsilili ljudi, ki so ves čas vojne preživeli v emigraciji ter niso imeli nobene zveze z osvobodilnim bojem in novo družbeno ureditvijo.



Ob ugotavljanju natančnosti obdelave



Bodi racionalizator na delovnem mestu

Pomanjkanje energije v svetu povzroča stalen porast cen, zato postaja strošek energije vedno pomembnejši v strukturi cene proizvodov. Težnja k energetske racionalnejši proizvodnji in ukrepi za racionalnejšo porabo energije so danes predmet razprav v gospodarstvih vseh dežel. Tudi naša država se vključuje v ta gibanja, kar kažejo sprejeti zakonski ukrepi v zadnjem času ter povečana aktivnost na tem področju v delovnih organizacijah.

Poleg racionalizacije porabe energije v samem delovnem procesu, ki se pri nas izvaja, ima pomemben delež tudi določeno racionalno obnašanje vsakega udeleženca neposredne proizvodnje do pravičnega koriščenja posameznih vrst energije.

V TOZD Energetike smo strokovni delavci pripravili prikaz nekaterih energetskih stroškov, ki bi jih z večjo delovno disciplino in zavestjo z lahkoto zmanjšali in tako prispevali svoj delež k stabilizaciji.

Spodnji prikaz je izdelan le za nekatere primere, ki nam prikazujejo možne prihranke, ti pa še zdaleč ne zajemajo vseh primerov nepotrebnega trošenja energije v naši DO. Prikazi posameznih prihrankov ne nudijo dejanske slike; če pomislimo, da imamo v DO mnogo proizvodnih dvoran, delavnic, pisarn in drugih prostorov, se število vseh navedenih primerov poveča.

Namen članka je vzbuditi v vsakem izmed nas večji čut odgovornosti na delovnem mestu in prispevati k razmišljanju vsakega posameznika, kje vse bi lahko dal svoj delež za boljše gospodarjenje.

Pri nekaterih vrstah energije navajamo nekaj primerov stroškov, pri katerih smatramo, da bi bilo možno proces večkrat skrajšati:

Plinska energija:

- Za ogrevanje livarske ponovce znaša strošek 72 din na uro.
- Za sušenje jeklarske ponovce znaša strošek 360 din na uro.
- Za sušenje vmesne ponovce za konti napravo znaša strošek 145 din na uro.

Električna energija:

— Pri odkriti indukcijski peči (10 t) znašajo energetske izgube 7 din na minuto. Letni izračun prikaže naslednji možni prihranek:

Pri vsaki šarži se peč 3-krat odpre in če bi zmanjšali čas vsakega odprtja za minuto, bi znašal letni prihranek 10.500 din.

— Pri odkritju elektroobločne peči znašajo energetske izgube 100 din na minuto. Če bi vsako odkritje zmanjšali za minuto, bi znašal letni prihranek 840.000 din (84 starih milijonov).

— Hala MO (ena ladja) ima moč razsvetljave 70 kW. Ura gorenja stane 107 din. Če bi zmanjšali čas gorenja za uro na dan, bi znašal letni prihranek 34.670 din.

— Jedilnica valjarne II ima vgrajeno moč razsvetljave 4,9 kW. Ura gorenja vseh svetilk stane 7,46 din. Če bi skrajšali čas gorenja samo za uro na dan, bi prihranili 2.690 din na leto.

— Čistilnica livarne I ima instilirano moč razsvetljave 1,8 kW. Ura gorenja vseh svetilk stane 2,74 din. Če bi skrajšali čas gorenja za uro na dan, bi znašal letni prihranek 890 din.

Opozarjamo pa, da bi bili letni prihranki pri navedenih primerih razsvetljave dejansko večji, saj ta razsvetljava nima rednega režima prižiganja in ugašanja ter mnogokrat gori tudi v času neobratovanja obratov.

— Varilni agregat jemlje v praznem teku moč 5 kW in vsaka ura obratovanja stane 7,6 din.

Spomnimo se, kolikokrat se varilni agregat pozabi izklopiti. Posledice tega so zopet nepotrebni stroški.

Ostalo:

— Če pozabimo zapreti 1/2" vodno pipo, znaša strošek 5,6 din na uro.

— Pri polnem pretoku kompromiranega zraka skozi 3/4" cev znaša strošek 4,4 din na uro.

— Pri pretoku pare skozi 1" cev znaša strošek 750 din/uro.

Pri vseh primerih nismo navajali letnih prihrankov, ker smatramo, da si lahko prihranke na nekem delovnem mestu najtočneje izračuna vsak posameznik.

Zelimo, da bi navedeni pregled nekaterih stroškov spodbudil čim širši krog sodelavcev k razmišljanju in racionalnejšemu trošenju energije, pričakujemo pa v tej zvezi še dodatne ugotovitve in predloge.

Zoran Veber, dipl. ing. metal.

Prežihov Voranc - Lovro Kuhar

Ko je 18. februarja 1950 prispela novica, da je umrl naš proletarski pisatelj Prežihov Voranc, smo onemeli obstali. Močne postave kot medved, star šele 56 let, je moral kloniti pred neizprosni zakonom prirode; vse prezgodaj ga je iztrgala smrt. V mislih je imel, da se bo sredi svečana podal v Kotle vigred buditi; zares se je vrnil v domači kraj. Po kraljevsko se je popeljal po ljubljenski slovenski zemlji, tako ga je domovina počastila; toda žal poslednjikrat se je odvijal sprevod in drugače, kot si je tudi sam še nekaj dni poprej predstavljal. Grmade najlepših rož so mu povili v stotine in tisoče vencev, da so potovali z njim in pokrili z njegovim grobom vred vse hotuljske soseske okoli svete Marjete; od materinega groba do grobov Svetnečega Gašparja in Hudabivške Mete; spominu Dihurjev so goreli rdeči nageljni prestolne Ljubljane.

Lovro Kuhar je bil pisatelj in politični delavec. V mladosti si je služil kruh kot poljedeljski delavec in tesar, potem ga je pot zanesla v Trst in Gorico, kjer je delal v tovarni. Leta 1914 je bil mobiliziran v avstrijsko vojsko, toda 1916. je pobegnil k Italijanom. V razdobju med dvema svetovnima vojnama je bil poklicni revolucionar, član KP Jugoslavije od leta 1920. V več evropskih državah je bil politični instruktor. Od leta 1934 je bil član CK KPJ, kot delegat Partije je sodeloval na sedmem kongre-

su Kominterne. V jeseni 1937 se je vrnil v domovino. Od leta 1941 je deloval v Osvobodilni fronti slovenskega naroda. Kot ilegalca so ga leta 1943 zaprli, po italijanski kapitulaciji so ga odvedli v koncentracijski taborišči Sachsenhausen in Mauthausen. Po osvoboditvi je bil zvezni ljudski poslanec.

Prežihov Voranc je najizrazitejši slovenski epik; realist, slikar koroških razmer; avtor najznačilnejšega slovenskega romana o razmerah v Prvi svetovni vojni (Dobrodo). V svojih delih je prikazoval težave kmetov brezzemljašev, potem revolucionarne razmere po vojni, psihologijo ljudi, privrženih svoji zemlji in domovini. V njih se pojavljajo gozdni delavci, nižji uradniki, dninarji, vaški trgovci. Umetniško sugestivno je opisoval rast vaškega proletariata, razredno omejenost kapitalistov, prizore ljudske bede, vojno, krivice, ki so jih prizadejali siromakom, čas koruškega plebiscita, vas, ki izgublja postopno svojo patriarhalno obliko. Kdo od nas ne pozna njegovih del: Požganice, Samorastnikov, Dobrodo, Jamnice, Solzic, Od Kotelja do Belih vod, Naših mejnikov, Borbe na tujih tleh in t. n.?

Naše delovno ljudstvo je izgubilo z Vorancem gorečega borca za pravico zatiranih in izkoriščanih, slovenski narod pa velikega, nepozabnega pripovednika.

R. U.

O novem zakonu

V zadnji številki Zelezarja smo napovedali nadaljevanje gradiva s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite v okviru novega zakona. Tokrat objavljamo povzetek nekaterih nalog iz gradiva za osnutek zakona o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Pri urejevanju pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov na področju splošne ljudske obrambe bo zakon izhajal iz dodeljanje pravne ureditve; vsekakor bodo na novo urejene pravice in dolžnosti na področju družbene samozaščite, še zlasti narodne zaščite. V zakonu bo posebej poudarjeno, da se posamezne pravice in dolžnosti medsebojno ne izključujejo, kar pomeni, da mora vsakdo prvenstveno opravljati naloge, za katere je posebej zadolžen, ob tem pa tudi druge naloge, ki jih narekujejo konkretne vojne ali druge izredne razmere. V osnutku tez za zakon o SLO in DS bodo pravice in dolžnosti delovnih ljudi in občanov opredeljene zlasti z naslednjim:

Varnost in obramba Socialistične republike Slovenije sta nedotakljiva in neodtujljiva pravica ter najvišja dolžnost in čast vseh delovnih ljudi in občanov.

Uveljavljajo jo z nenehno družbeno samozaščito, aktivnostjo in obrambnimi pripravami ter z izpolnjevanjem dolžnosti, ki so določene z zakonom o osnovah

splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Pravice in dolžnosti na področju ljudske obrambe uresničujejo ženske enakopravno z moškimi.

Delovni ljudje in občani uresničujejo svoje pravice in dolžnosti na področju SLO in DS v svojih temeljnih skupnostih in organizacijah neposredno, prav tako v oboroženih silah, v enotah civilne zaščite in v narodni zaščiti. Na tem področju so v tezah predvidene naslednje pravice in dolžnosti:

A) Pri uresničevanju splošne ljudske obrambe opravljajo delovni ljudje in občani zlasti naslednje pravice in dolžnosti:

1. Vojaško dolžnost — JLA, TO, milici, v enotah za vojne zveze družbenopolitičnih skupnosti in službi za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje družbenopolitičnih skupnosti med vojno pa tudi posamično, če se ne morejo pridružiti enotam ali zavodom oboroženih sil.

2. Delovno dolžnost — v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti ter v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v organih družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih ter družbenih organizacijah in v oboroženih silah.

PO PLANINSKIH POTEH

Pohod na Stol

V zgodnjih jutranjih urah smo se člani planinskega društva zbirali na avtobusni postaji, da se ponovno udeležimo množičnega zimskega pohoda na Stol. Ob 3. uri zjutraj je avtobus krenil proti Celju s krajšim postankom, kjer so se nam pridružili člani PD Železničar iz Celja in nadaljevali smo pot.

Po dveh urah vožnje smo prispeli do Žirovnice, kjer smo zapustili avtobus, si naložili nahrbtnike in se odpravili po poti do Valvazorjeve kočice (1180 m). Spremljala nas je tema in poledenela cesta, zato smo zaradi varnosti prižgali žepne svetilke in s tem olajšali korak. Pot se je polagoma vzpenjala in korakoma smo se bližali prvi postojanki.



Oddih ob Valvazorjevi koči 1180 m

Po krajšem oddihu in okrepčilu pri koči smo krenili proti vrhu. Med potjo smo se za kratek čas ustavili in opazovali sončen vzhod, ko je sonce s svojimi žarki osvetljevalo vrhove Julijcev in najvišjega med njimi, našega očaka Triglava.

Krenili smo dalje in se priključili koloni udeležencev pohoda, ki je bila neprekinjena od Valvazorjeve kočice do Prešernove kočice (2138 m) na vrhu. Pot je bila težka, saj je bila gaz polna zrnatega snega (kaše), ki je oviral hojo navkreber. Približno na pol poti so nas pozdravili jeseniški železarji, člani GRS, ki so imeli nalogo skrbeti za varno pot.

Tri ure smo hodili v prekrasnem vremenu, da smo prispeli na vrh in se krepko oddahnili od navora, ki smo ga vložili v prehojeno pot. Tu smo se okrepčali in uživali na soncu do 11. ure, ko smo se počasi odpravili nazaj v dolino, se ponovno srečali z jeseniškimi železarji, se od njih poslovili in si zaželeli ponovnega snidenja prihodnje leto.

Po prihodu na Valvazorjev dom smo izvedeli, da se je zgodila huda nesreča. Gorski reševalci so pripeljali v akcijo mladeniča, ki je omahnil prek previsa in dobil poškodbe, ki jih ni preživel. Značilnost letošnjega pohoda je bila disciplina vseh udeležencev, pa je kljub temu prišlo do nesreč. Pot navzgor in navzdol je bila dobro markirana toda posamezniki so iskali bližnjice za sestop, ki so lahko zelo nevarne.

Posebno pomembno je dejstvo, da se iz leta v leto večja števila udeležencev, ki poleg borcev NOV in aktivistov OF množično sodelujejo pri spominskih pohodih na Stol. Letošnjega jubilejnega pohoda se je udeležilo 4.300 dobro opremljenih pohodnikov.

Sestop v dolino do avtobusa je hitro minil. Pod vtisom lepega in prijetno preživetega dne smo se odpeljali proti domu. Pri »šoferski mamici« smo se ustavili, na hitro večerjali in v zgodnjih večernih urah prispeli domov. Ob slovesu smo sklenili, da se prihodnje leto zopet vidimo na Stolu.

Mali

Upravljanje z vozilom prišteva med najnapornejša človekova opravila. Dolgotrajna neprekinjena vožnja je še posebno utrujajoča: čim daljša vožnja, tem močnejše in hitreje telesno in duševno izčrpava voznika. Zlasti utruja vožnja pozimi, v snegu, v megli, v dežju, ali na poledeneli cesti, pa tudi ponoči.

Zato se bo voznik, ki mu je varna vožnja prva in glavna skrb, vselej, kadar bo občutil utrujenost, pravočasno odločil za počitek ali celo krajše spanje. Kolikokrat se je namreč že zgodilo, da je med vožnjo v boju z utrujenostjo podlegel voznik. Zadrževal je samo za hip, pa se ni nikoli več prebudil — in z njim je še kdo zaspal za vedno.

popeljal na varno; tovarišu, ki mu je odpovedal motor na cesti, bo koristno svetoval ali mu pomagal spraviti vozilo iz prometnega toka.

Posebno pozornost v prometu so vredni otroci, stari, slabotni in invalidi. Za sodoben cestni promet so nezreli in nebogljeni, zato velja do njih biti posebej obziren in previden. Igra, neprevidnost in podobno lahko otroka v trenutku potisne iz prometnega zatišja v nevarni prometni vrtnec. Tudi telesne moči starih ljudi so prešibke, da bi mogli slediti hitrim prometnim utripom in se jim upreti, zato jih bomo čim bolj varovali. Invalidi se zaradi takšnih ali drugačnih telesnih okvar ne morejo sami dovolj

VARNOST V PROMETU

Poleg izkušenih in discipliniranih se v promet vključujejo tudi udeleženci, ki so o prometnih pravilih slabo poučeni. Mednje ne sodijo le starejši pešci ali vozniki vprežnih vozil, temveč tudi kolesarji in vozniki vseh vrst motornih vozil — začelniki, ki si za sodoben cestni promet še niso pridobili potrebnih voznških izkušenj. Z nenamernimi napakami povzročajo v prometnem redu zmedo in nevarne situacije. Izkušen in preudaren voznik, kolesar ali pešec se zaradi teh nerodnosti ne bo jezil nanje. Spomnil se bo svojih prvih nebogljenih korakov v prometni vrvež, pa jih bo razumel. Še več, neizkušenim nerodnežem bo vselej rad tako ali drugače pomagal iz zadreg ali težav. Pešca, ki je npr. zašel na nevaren del ceste, bo zaščitil in ga

zavarovati, zato je to naša dolžnost.

Vsega tega se mora zavedati vsak voznik. Na slabo preglednih cestah, na ovinkih — v naseljih in zunaj njih, bo zmanjšal hitrost in zbral vse svoje sile v pripravljenost, da se, ne samo izogne nesreči, marveč tudi vsaki možnosti, da bi nesrečo tudi povzročil. Kaj naj bi bilo hujšega od zavesti, da si zaradi malomarnosti poškodoval nebogljenega človeka ali mu celo ugasnil življenje!

Zakonu še kako ali kdaj lahko uideš, toda obtožbam žrtve svojega nepremišljenega in nemoralnega ravnanja v prometu nikakor in nikoli! Zato velja povečati previdnost in obzirnost, da bomo imeli mirne noči in spanec.

Pa srečno vožnjo!

Johann Wolfgang Goethe

V Weimarju je 22. marca 1832 umrl eden največjih svetovnih in največji nemški pesnik Johann Wolfgang Goethe. Že mlad je zaslovel kot pesnik in dramatik, evropsko slavo pa mu je prinesel roman Trpljenje mladega Wertherja. Po tem romanu se je zleđovala vrsta evropskih pisateljev — med njimi tudi naš Stritar — vendar povsem neuspešno. Goethe se je ukvarjal z najrazličnejšimi vprašanji svojega časa, proučeval je mnoga področja in povsod s prodornim očesom in občutkom za resnico odkrival nove vzgibe in zakone življenja v naravi in človeškem življenju. Odsev njegovega vseobsežnega znanja izraža najbolj živo njegov Faust, ena izmed največjih umetnin v svetovni književnosti. Pisal ga je skoraj vse življenje, zato je Faust obenem odraz pisateljevega razvoja. Goethe je bil rojen 28. avgusta 1749 v Frankfurtu na Maini. Močno je vplival na književnosti evropskih narodov, med ostalim tudi na književnosti jugoslovanskih narodov, saj so njegova važnejša dela prevajali v jezike Hrvatov, Slovencev in Srbov v XIX., še posebno pa v XX. stoletju. Zgodovinsko-kritična ali tako imenovana weimarska izdaja celotnih Goethejevih del (Sophien-Ausgabe) obsega 143 zvezkov (1887—1920).

PARIŠKA KOMUNA

Pred stodesetimi leti (1870) je francosko drugo cesarstvo doživelo v vojni s Prusi pri Sedanu huđ poraz. Prusi so zavzeli Pariz in ujeli Napoleona III. Po vesteh o kapitulaciji megalomanskega, a nesposobnega cesarja, so množice Pariza vdrle v parlament in prisilile poslance, da so vrgli osvraženega monarha in oklicali Tretjo republiko. V teh dneh poraza in razsula se je 18. marca 1871 organiziral v demokratičnem Parizu Centralni komite Narodne garde, ki je prevzel v roke celotno politično vodstvo. Takoj po prevzemu oblasti je Centralni komite razpisal volitve v svet Komune, ki je takoj pričel z delom. Zaradi nezrelosti proletariata je ta organ oblasti napravil več bistvenih taktičnih napak, zaradi katerih je kasneje buržoazna kontrarevolucija porazila Pariško komuno. Vendar predstavlja Komuna državo popolnoma novega tipa, prvo socialistično revolucijo v svetu, ki jo je z izrednim zanimanjem in veliko pomočjo spremljal sam Karl Marx. Lenin je kasneje poudarjal, da je Komuna naučila evropski proletariati konkretizirati naloge socialistične revolucije. Po 71 dneh je bila Komuna 28. maja dokončno uničena. Maščevanje buržoazije je bilo strahotno — nad 30 tisoč usmrčenih, več tisočev zaprtih in pregnanih. Vendar predstavlja Pariška komuna prvi revolucionarni poseg proletariata v zgodovini, pomeni začetek velike proletarske revolucije v svetu.

R. U.

